

Gysam.

Kommunal gymnasiesamverkan i Dalarna

Lärare på nytt sätt

GysamNets samlade kunskap om lärartjänster med inslag av fjärrundervisning

Rapport GysamNet, 2023:1



Till att börja med

“Att få ihop livspusslet”, det är så vi pratar om svårigheten att få ihop livet hemma med livet på jobbet. Att livet är ett pussel är en metafor som signalerar att det bara finns ett sätt att få ihop det på och utöver det att man måste ha alla bitar för att det ska bli komplett. En något schysstare metafor – och mer rättvisande - är att beskriva det som att spela Alfapet: man gör så gott man kan med de bokstäver man har på hand. Kanske kan man använda metaforen om att spela Alfapet också när det gäller att bemanna gymnasieutbildningar eller bygga ett gymnasieutbud: man lär vara kreativ med den hand man har. Alla sitter med olika förutsättningar men med samma uppdrag: få ihop det.

Den här rapporten om tjänster där närundervisning kompletteras med undervisning via fjärr har ingen ambition att utge sig för att vara en “game changer”, en lösning på alla problem. Den ska ses som en bricka med en vokal på. För rektorer med mer fördelaktiga giv på hand spelar det sannolikt mindre roll än för den med k-r-k-t-p-s där en vokal kan öppna upp betydligt men även den med gott om vokaler (läs: gott om sökande till tjänster, fulla klassrum i alla kurser och lärare som stannar länge) kan förstås också ha glädje av att vara insatt – om något skulle ändras. Tiden vi lever i stavas väl ändå *beredskap*?

Leksand 231130

Maria Boork, verksamhetsutvecklare GysamNet

Inledning – bakgrund och syfte

Mot bakgrund av en ökande lärarbrist och de ofta begränsade förutsättningarna att möta behoven när det gäller lärares arbetsmiljö, har Gysams¹ verksamhetschefer (gymnasiechefer i 11 dalakommuner) önskat få syn på den kunskap som kringgärdar fjärrundervisning. I flyktiga ordalag har fjärrlärare, särskilt de som har kombinationen av när- och fjärr i sin vardag, beskrivit hur bra det är att arbeta så. Utöver flyktiga beskrivningar konkretiserades bilden när GysamNet sökte en fjärrlärare och fick 52 behöriga sökande till en tjänst om 20%. Det, tillsammans med de 12 år av erfarenhet som GysamNet och flera av lärarna där besitter, bildar sammantaget en god anledning att samla kunskapen om hur lärtjänster med inslag av fjärrundervisning fungerar.

Rapporten syftar till att ge en bild av kombinationen när- och fjärrundervisning från perspektivet av arbetstagare med kommentarer av arbetsgivare. Bilden är inte generaliserbar utan utgår från GysamNets erfarenheter men söker, för reliabiliteten, stöd i annan forskning. Tanken är att ge underbyggt stöd för rektorer i Gysams samverkansområde som redan har eller överväger att sätta till tjänster där fjärrundervisning utgör en del av lärarens arbetsvardag.

Analysen som rapporten vilar på har en kvalitativ ansats för att kunna ge en bild av hur kombinationen av när- och fjärrundervisning fungerar under verkliga förhållanden (Yin, 2013). Många källor har använts för att bygga bilden av GysamNets erfarenhet: semistrukturerade intervjuer med GysamNets lärare och rektorer, samtal i alla möjliga sammanhang, enkäter (lärare, rektorer, elever) och tidigare forskning och rapporter. Lärarna refereras till som L.1-9 dvs. lärare 1 – 9 men av etiska skäl görs ingen närmare beskrivning. Intervjuade skolledare benämns som S.1-3.

Synen på arbete – nya förutsättningar för rekrytering

Dalarnas grundskolor har lägst lärarbehörighet i landet och medan gymnasieskolorna visar upp ett aningen bättre läge så ger den fjärdeplats från slutet ändå bilden av en rejäl utmaning (Skolverket, 2023). Lärare utgör den arbetsgrupp bland välfärdsyrkena som har störst sjukfrånvaro (Försäkringskassan, 2018) och det är arbetsmiljön, inte lönen, som är allra mest avgörande när lärare byter till andra yrken. De som kan tänka sig att återvända till läraryrket har minskat i andel sedan förra mätningen men av de som skulle kunna tänka sig det utgör just gymnasielärare den största kategorin (SCB, 2023). Villkoren för deras återvändande är de samma som avgjorde varför de lämnade: man söker förutsättningar att kunna göra något åt en belastad arbetssituationen (ibid.). På ett mer generellt plan, sett över alla yrkeskategorier, viktas också förutsättningar för det egna lärandet och kompetensutveckling högt, särskilt för yngre medarbetare (ARM, 2020). Ju yngre medarbetare desto viktigare är balansen mellan arbetsliv och privatliv (Espinoza, 2011).

Efter pandemin har flexibla/hybrida arbetsplatser där man gör del av sin arbetsvecka hemifrån ökat i antal, eftersom erfarenheten av det visade sig ha många fördelar. Framför allt beskriver man att det främjar balans mellan arbetsliv och privatliv, men också koncentration för vissa

¹ Gysam utgör sedan 2009 primärt samverkansområde för 11 kommunala gymnasiehuvudmän. GysamNet är Gysams samordnande funktion för fjärrundervisning, studiehandledning på modersmål, nätverk för områdets olika professioner, och fjärrvikariat.

typer av arbetsuppgifter och alldeles särskilt ser man att det främjar autonomi och flexibilitet (Boell, 2016). En hybrid arbetsplats är förstås inte möjlig i alla yrken men även inom en del av vårdrkena går det numer att dela upp sin vecka. En läkare eller sjuksköterska kan tex. växla mellan att ge vård på plats och att arbeta via fjärr med vård via nätet. I en arbetsmiljö av högt tempo, som i vården och i skolan, ger möjligheten till deltidsarbete via fjärr ett välkommet andrum där arbetet ändå fortgår, om på ett nytt sätt.

Elevernas berättelse

Den här rapporten har inte ambitionen att ge en bild av fjärrundervisning i allmänhet däremot är det förstås viktigt att först och främst lyfta elevers röster om hur de upplever att få sin undervisning i moderna språk på en skärm. Utan att säkerställa att eleverna inte missgynnas kan man förstås inte fatta beslut om fjärrundervisning överhuvudtaget, än hellre inrätta tjänster för lärare på det sätt som den här rapporten vill belysa. Genom ett kvalitativt förhållningssätt på det systematiska kvalitetsarbetet (Yin, 2013) har vi kunnat ringa in utmaningarna.

På ett allmänt plan behöver det först konstateras att eleverna som grupp skattar kvaliteten på sin fjärrundervisning mycket högt. Det är inte helt ovanligt att elever går in med låga förväntningar, som i de flesta fall, kommer på skam när man en bit in i terminen har vant sig med undervisningsformatet. Lärarna som grupp får höga betyg av sina elever och de slutför sina kurser med betyg som är helt och hållet jämförbara med elever som får sin undervisning i närklassrum.

Det handlar förstås om att kvaliteten i undervisningen är viktigare än *hur* undervisningen förmedlas (Skolforskningsinstitutet, 2020). De utmaningar som träder fram kan ringas in under begreppet relationellt ledarskap (Hirsh, 2020). Vi vet av andras erfarenheter att relationer till elever kan vara svårare att etablera i fjärrklassrum (Anna Åkerfeldt, 2020) men också att det krävs ett fokus på hur man främjar interaktion (Skolinspektionen, 2021). Eleverna i vår fjärrundervisning uttrycker att de är trygga och klassrummen upplevs som tillåtande men det är tydligt att inget kommer gratis och därför blir det ett tydligt bakslag där lärare inte lyckas etablera en relation av reciprok respekt. Interaktionen mellan elever och lärare förutsätter att klimatet präglas av lärande (inte bedömning och produktleverans). Att trycka bort den överkryssade mikrofonen och säga något på ett språk man inte behärskar gör steget ännu lite längre och kräver därför än mer (av trygghet) än i ett närklassrum. Våra erfarenheter är att vi aldrig helt kan släppa vårt lärande kring det relationella ledarskapet, just för att det är centralt och kanske extra svårt, att övervinna hindren som man som fjärrlärare utmanas av.

Fjärrlärarnas berättelse

Lärarna i GysamNet-gruppen har ofta sin grundtjänst på en annan skola (där lärarna har vanlig närundervisning) och kombinerar den med 20% fjärrundervisning mot gymnasieskolor i vårt samverkansområde. De har oftast elever från flera skolor (upp till fem olika) i samma kurs och som max ca. 15-17 elever/grupp. Generaliserat ser vardagen för GysamNet-lärarna ut ungefär så här:

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Fm	Fjärrundervisning hemifrån	Arbete på plats i en skola	Arbete på plats i en skola	Arbete på plats i en skola	Arbete på plats i en skola
Em	Schemafri dvs. arbete hemifrån med uppgifter för både fjärruppdraget och för jobbet i skolan.				Fjärrundervisning hemifrån

Mot bakgrunden av kunskapen om varför lärare ibland lämnar yrket ville Gysams verksamhetschefer samla GysamNet-lärarnas syn på hur ett arbete som det tecknar sig ovan inverkar på balansen arbetsliv/yrkesliv, flexibilitet kring arbetsplats (förutsättningar för ostörd arbetsmiljö för vissa arbetsuppgifter) men också kring hur samarbetet med kollegor påverkas och kring förutsättningar för att utvecklas i sin lärarroll.

Inverkan på balansen arbetsliv/privatliv

Det genomgående temat handlar om rumslighet och mer precist: förflyttning. Lärarna beskriver olika fördelar kopplat till att inte behöva, men också att kunna, förflytta sig. Lärarjobbet har alltid haft en given begränsning i att man är på samma plats som sina elever (givetvis ska ordet *begränsning* tolkas som en faktisk förutsättning, inte som ett uttryck för missnöje). Att den begränsningen nu ruckas på utgör en stor förändring och alla tillfrågade fjärrlärare berör det på ett eller annat sätt. I att slippa förflyttning ligger beskrivningar om att tiden blir mer sammanhängande, att man kan ta vara på tiden på ett sätt som blir svårt när man har lektioner och förflyttningar mellan dem. Att man inte behöver ta sig till en plats gör att man kan komma i gång direkt "med morgonkaffet i handen" (Lärare 1, hädanefter L.1). Att i stället *kunna* förflytta sig och ändå alltid kunna ha sin lektion är ytterligare en beskrivning på samma tema. Lärarna beskriver att det möjliggör för dem att möta privatlivets olika påknackningar med flexibilitet, som tex. vid lättare sjukdom eller ett besök hos en åldrande mamma – så länge det finns en lugn vrå och internetuppkoppling kan lektionen genomföras. Det beskrivs som en fördel både för elever och lärare när en planering kan hållas och onödiga avbrott i kontinuiteten av att ha en och samma lärare (inte vikarie) kan undvikas. Lärarna beskriver hur att vara borta (med vikarie) från sin undervisning också kan ge en ökad arbetsbörda och därför att det alltid upplevs bättre att kunna genomföra sin lektion. Rumslighetens andra perspektiv handlar om förutsättningar för ostördhet. Genomgående beskrivs det som "lugn arbetsmiljö" (L.1, L.3, L.6) som i sin tur ger att man hinner göra klart (inte lämna arbetsuppgifter halvklara). Man hinner tänka kring elever och nästa steg i olika processer därom (utan avbrott i tankearbetet) som i sin tur ger en lugnare arbetsvecka på plats i skolan.

Ett mindre tema kopplas till att bara ha ett ämne. Som språklärare har man mycket sällan (aldrig?) möjlighet att bara undervisa i "sitt språk". Det andra ämnet är också så det upplevs för många, det man måste ha för att komplettera sin tjänst och få ihop till en heltid. Här går dock beskrivningen i två raka motsatser: mycket positiv som i hur fjärrundervisning i språket mot andra skolor möjliggör att få ihop en heltid på en skola – trots att man bara har tex. tyska som sällan kan uppgå till mer än 50% av en tjänst. Det beskrivs som "en drömtjänst" (L.3) att

man med ett kompletterande fjärruppdrag får ha det ämne man älskar (och bara det) men också att eftersom man kan fokusera på ett ämne upplever sig få en rimligare arbetsbörda. I rak motsats beskrivs det också som mycket sårbart av samma anledning: att ha bara ett ämne gör att man behöver ha flera arbetsgivare, i ett fall så många som fyra. "Om en grupp inte skulle funka, då faller jag" (L.9). I händelser där den sammanlagda tjänsten blir ohållbar (som tex. när läraren har för många arbetsgivare) kan det förstås bli skört på flera håll.

Inverkan på koncentrationsbehov

När lärarna pratar om koncentration så handlar det om differentiering i bemärkelsen behovet av och förutsättningarna för, att ordna en arbetsmiljö där arbetets olika uppgifter låter sig göras. Här går en linje mellan en grupp (den större) som väljer att göra vissa typer av uppgifter i samband med att man har fjärrundervisning (eller när man arbetar hemifrån). Gemensamt för de lärarna är att de främjas av en helt ostörd arbetsmiljö, i vissa fall för alla typer av uppgifter men alltid för vissa, som tex. lektionsplanering och provtillverkning. Utöver att vara i en ostörd miljö beskriver de här lärarna att det ger dem mer sammanhängande tid som man behöver för reflektionsarbete: "Jag behöver den för mina tankekedjor, det är svårt att få till när man blir avbruten."(L.5)

Den andra (lite mindre) gruppen beskriver att de kan göra alla typer av uppgifter oavsett var man arbetar. Det går förstås inte att lägga ett genusperspektiv så enkelt men den senare gruppen utgörs hursomhelst helt av män medan den första utgörs av kvinnor och en man.

Inverkan på utveckling/eget lärande

Lärarna beskriver i positiva ordalag att man får "dubbelt upp" (L.3) dvs. kompetensutveckling både på plats i skolan och via fjärr från GysamNet. Man uppskattar båda men beskriver en skillnad där det man får via fjärruppdraget upplevs som närmare ämnet men också att man ser kopplingen tydligare mellan vad som fokuseras på och slutsatserna som man dragit genom det systematiska kvalitetsarbetet.

Lärarna beskriver att de lär sig nya saker dagligen och det speciella med att se sig själv i bild hela tiden gör det som "en ständigt pågående Learning Study" (L.5). Det upplevs som en spännande verksamhet att få vara delaktig i, som ett experiment i framkant: "Jag känner mig privilegierad som får vara med på resan." (L.2) Just det nya och att få lära sig i en brant kurva, präglar flera beskrivningar.

Om förutsättningar för samarbete

Pandemin gav så gott som alla lärare erfarenheten av *emergency online teaching*, dvs. fjärrundervisning som sätts in av ett hastigt uppkommet behov, utan genomtänkt stöd och organisation för stöd och kompetensutveckling (Hodges, 2020). Lärarkollegor till GysamNets lärare gör lätt kopplingen till som det var då och minns en känsla av att vara ensam och lite utlämnad till sitt eget öde i ett helt nytt klassrum som man inte riktigt bemästrade. GysamNets lärare känner inte igen sig utan beskriver det som den raka motsatsen. Tematiskt kan deras berättelser delas in under två rubriker; *tillhörighet* och *omslutenhet*: Flera av lärarna kontrasterar en känsla av att man på plats i skolan kan känna sig mer ensam (L.5, L.6, L.7), dels för att man sällan har ämneskollegor, dels pga. upplevelsen är att det är enkelt att få hjälp av GysamNet-kollegor och av den kringgårdande organisationen. Organisationen och det stöd den ger, beskrivs genomgående som avgörande för den totala upplevelsen: "Det funkade så bra

som det gör för att det finns en organisation bakom” (L.4). Också i själva yrkesutövandet upplevs det som berikande att ha kollegor från andra delar av landet: ”Det tillför att ha kollegor från annat håll. Det blir lätt en kultur på en skola och det är bra att få in put från andra delar av landet” (L.3) Nätverket, dvs. både fjärrkollegor och ledningen av den, upplevs som ”väldigt stöttande” (L.1) Förståelsen utifrån, tex. från kollegor på skolan där man har sin grundtjänst, varierar. De flesta av GysamNet-lärarna upplever att deras närundervisningskollegor inte riktigt vet vad man gör när man jobbar som fjärrlärare eller vet något om hur det (faktiskt) går till. Utöver de som tror att det ”är som under pandemin” finns det de som har börjat visa intresse: ”Alla där jag jobbar skulle kunna tänka sig att ha en sådan här tjänst. Det blir mer hållbart, man har en möjlighet att tänka, stanna upp. Det snurrar väldigt fort därute.” (L.6) Somliga uttrycker det mer i toner av avundsjuka: ”Du har världens bästa jobb, det vet du va?” (uttryckt till L.8).

Om förutsättningar för arbete

Att kunna komplettera en deltid som närundervisningslärare med deltid via fjärr beskrivs som avgörande för flertalet GysamNet-lärare där det handlar om svårigheten att få ihop en heltid på en skola för moderna språk-lärare och att pendla mellan flera skolor framstår som en dålig lösning för de flesta. Majoriteten av lärarna i gruppen som tillfrågats hade i ett läge där fjärruppdraget inte funnits tillgängligt för dem, slutat som lärare eller flyttat till en större stad utanför Dalarna (där det finns större skolor och där pendling mellan skolor är mer görbart). Man kan fundera på om de som söker sig till fjärrlärartjänster skiljer sig från andra lärare, om de är mer trötta eller kräsna eftersom de väljer att arbeta som de gör och att inte arbeta (som lärare) alls. Svaret på den frågan kom när GysamNet annonserade ut en tjänst och fick 52 behöriga sökande: Det som kännetecknade gruppen av sökande var nyfikenhet och mod. Det var lärare med ett brett erfarenhetsregister, flertalet förstelärare och lärare med koppling till lärosäten och språkforskning; alltså – inte trötta lärare som var ute efter ett jobb att dra sig tillbaka med. Tvärtom beskriver lärarna att de ser en möjlighet att fortsätta jobba också efter pensionen: ” Jag vill absolut fortsätta med det här efter pensionen, det är ju fantastiskt att kunna jobba därifrån man är!” (L.5) När de resonerar om hur attraktiviteten i kombinationen när- och fjärrundervisning ska förstås använder de ord som frihet och flexibilitet men också det som kringgärdar just GysamNet: ”Redan i annonsen förstod man att det här är ett bra jobb! Det var så organiserat - på riktigt. Det är attraktivt att kunna kombinera fjärr-med närundervisning men det är också spännande, något nytt man blir nyfiken på” (L.3). Attraktiviteten ligger i att upptäcka nya sätt att vara lärare på men också som en öppning där lärarjobbet upplevs som stagnerat och kanske försämrats i sin form: ” Det är något som inte stämmer med läraryrket; det är det som de 52 sökande säger något om.” (L.6)

Om förändringen

Att jobba via fjärr förändrar beteenden, en dag på jobbet betyder att man har suttit hemma och för att bryta och gå till ledighet vill man ut: ”Jag har ofta möjlighet att bryta mitt under dagen för att sedan jobba igen under sen eftermiddag kväll. Det är perfekt!” (L.8) ” Jag har märkt att jag blivit mer aktiv på min fritid. När arbetsdagen är slut då har ju jag varit hemma hela dagen och då vill jag ut! Jag gör fler saker på min fritid nu” (L.2)

Skolledarkommentarer

De av Gysams skolledare som har längre erfarenhet och kunskap om fjärrundervisning i både teori och praktik är allmänt mer positivt inställda medan de som inte har stött på det (mer än under pandemin). Den röda tråden genom skolledarnas berättelser handlar om just det; kunskap som ger insikt: "Hybridlärtjänster är ett viktigt verktyg och det är prioriterat att hitta möjligheter för det; att samordna program och spjutspetskurser över huvudmannagränser för att kunna hålla en god kvalitet överallt. Jag ser lösningar där vi har tex. kemi i samläsning där läraren är på plats för labbar men kör resten via fjärr mot fler skolor." (S.1) För skolledarna berättar lärarna hur kombinationen när- och fjärrundervisning i tjänsten ger dem förbättrad arbetsmiljö. De tillfrågade skolledarna har också bilden av detta men upplever att man har andra verktyg för att möta lärare som söker det som fjärrlärarna beskriver att de har (som flexibiliteten och variationen i arbetsmiljö): "Verktygen handlar om lyhördhet och förmåga att möta med anpassningar av olika slag som tex. ändringar i schema, delade grupper osv. Det kostar förstås på kort sikt men man vinner en lärare som kommer tillbaka. Det är alltid värt det." (S.3) Generellt ser skolledarna mycket positivt på skollagens öppningar mot fjärrundervisning som verktyg under vissa förutsättningar: "Det funkar bra så länge det finns en organisation som understödjer (fjärr)lärarnas arbete" (S.3) och så länge det inte får för stor inverkan på de som arbetar på plats: "Det kan bli tunt på plats om man blir färre som delar på det som kommer upp, det som ska göras i skolan" (S.2) Men framförallt trycker de på kunskap och erfarenheten: "Det är mer allmänt accepterat nu när de har en kollega som jobbar så och när de ser att det funkar" (S.1). Som ofta när det handlar om att införa nya arbetssätt behöver det förankras i hela styrkedjan och kringgärdas av en organisation som ger förutsättningar för stöd och lärande (Pettersson, 2019).

Till sist

Sociologiprofessor Hartmund Rosa konstaterar att vi springer snabbare och snabbare för att kunna stå stilla (Rosa, 2020). Känslan att allt går så mycket fortare nu kan debatteras men en av lärarna beskriver sin vardag med de enkla, men träffande orden: "Det snurrar väldigt fort därute." (L.6) Likt Hartmund Rosa beskriver också lärare jag har mött genom åren som att det krävs mer för varje år för att i bästa fall nå lika långt. En känsla av otillräcklighet sipprar in i lärarleden. Är den känslan generaliserbar på hela lärarkåren – såklart inte. Och om alla bara kunde få jobba hemifrån lite då och då, är vi i hamn då? Definitivt inte. Nej. Men. Det finns en erfarenhet här att lyssna in. Lärarna som har möjligheten att kombinera sin grundtjänstgöring på plats i en skola med en deltid där arbetet görs från en annan plats än där det "snurrar fort" beskriver det som en drömtjänst som ger en möjlighet att samla tankarna, öppna upp för dem och tänka klart. Där samlar de kraft och därifrån går de in och orkar de andra dagarna, de i surret. För att de orkar vill de också gärna fortsätta efter pensionen. Lärare som orkar och som vill fortsätta jobba länge, de har en berättelse och den är redogjord för här.

Att vi löser allt med digitalisering (som fjärrundervisning) har väl aldrig någon ens sagt och inte heller har det, enligt avgående generaldirektör Peter Fredriksson, varit Skolverkets generallösning (Huss, 2023). Digitala lösningar av olika slag kan vara rätt lösning – ibland – som ett verktyg bland andra. Att vara lärare i fjärrundervisning är inte ett universalverktyg för alla problem. Det är ett verktyg, eller en vokal om du vill, och i ett sammanhang av k-r-k-t-p-s kan det vara välkommet.

Referenser

- Anna Åkerfeldt, K. H. (2020). *Fjärr- och distansundervisning ur elevperspektiv. Gymnasieelevers uppfattningar av när- och fjärrundervisning med fokus på undervisningsklimat*. IFous.
- ARM. (2020). *Organisering av arbete och dess betydelse för hälsa och välbefinnande*. Myndigheten för arbetsmiljökunskap.
- Boell, S. C. (2016). Telework paradoxes and practices: the importance of the nature of work. . *New Technology, work and employment*, ss. 114-131.
- Espinoza, C. (4 2011). Manging Millenials. *NHRD Network Journal*, ss. 1-7.
- Försäkringskassan. (2018). *Sjukfrånvaron inom välfärdstjänsterna*. Försäkringskassan.
- Hirsh, Å. (2020). *Relationellt ledarskap i klassrummet. Så skapas magi*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Hodges, C. M. (den 27 mars 2020). *Educause Review*. Hämtat från Educause Review: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Huss, J. (den 23 november 2023). *Vi Lärare*. Hämtat från Vi Lärare: https://www.vilarare.se/nyheter/forskning/skolverkets-svar-pa-forskarnas-kritik-haller-med/?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=vi_l%C3%A4rare&utm_content=23_11_2023&utm_campaign=tidningarna&utm_content=unspecified&utm_medium=email&utm_sou
- Petterson, F. (2019). *Fjärrundervisningens organisatoriska förutsättningar*. Stockholm: Skolverket.
- Rosa, H. (2020). *Det vi inte kan råda över: om vårt förhållande till världen*. Daidalos.
- SCB. (2023). *Lärare utanför yrket 2023:6*. Statistiska centralbyrån.
- Skolforskningsinstitutet. (2020). *Att lära på avstånd*. Skolforskningsinstitutet.
- Skolinspektionen. (2021). *Kvalitet i undervisning på distans*. Skolinspektionen.
- Skolverket. (2023). *SiRiS, lärarbehörighet*. Hämtat från SiRiS: www.skolverket.se
- Yin, R. K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Lund: Studentlitteratur.